

ปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย

เข็มจิรา บัณฐุนิพิท¹ อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์² และนวัทร ณรงค์ศักดิ์³

วันได้รับบทความ: 1 กรกฎาคม 2564 วันแก้ไข: 22 กรกฎาคม 2564 วันยอมรับเผยแพร่: 29 กรกฎาคม 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ “ปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย” ครั้งนี้มีเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของมาตรการในการดำเนินงานในการจัดการเกี่ยวกับผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย และเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย ผลการศึกษาวิจัย พบว่าสาเหตุของผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทยนั้น เกิดจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชาเป็นแรงจูงใจให้แรงงานชาวกัมพูชาเลือกที่จะอพยพหลบหนีเข้าเมือง เพื่อเข้ามาทำงานในประเทศไทย ปัญหาอุปสรรคการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย ภาพรวมของสภาพปัญหามาจากการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาของหน่วยงานต่างที่แตกต่างกัน มีแนวทางการดำเนินงานและระเบียบข้อบังคับที่ต่างกัน ทำให้ในบางขั้นตอน ก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวด การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ปัญหา การปลอมแปลงเอกสาร ฐานข้อมูลในระบบเทคโนโลยีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพพอ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย การดำเนินการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา นโยบายภาครัฐควรปรับข้อกำหนดทางกฎหมายให้เอื้ออำนวยความสะดวก ในการเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีการบันทึกอัตลักษณ์ มีการบันทึกประวัติ ดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จ การบูรณาการ และการทำงานร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆมากขึ้นระหว่าง 2 ประเทศ จึงจะช่วยแก้ปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย

คำสำคัญ: แรงงานชาวกัมพูชา แรงงานต่างด้าว ลักลอบหลบหนีเข้าเมือง

¹ คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

² คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

³ คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

The Problem of Cambodian Migrants Smuggling into Thailand

Keamjira Bunthoonipit¹, Aranee Vivatthanaporn² & Nawapat Narongsak³

Received Date: July 1, 2021 Revised Date: July 22, 2021 Accepted Date: July 29, 2021

Abstract

The study of Problem of Cambodian immigrants smuggling into Thailand is a qualitative research by using the data collection method such as documentary research, focus group and in-depth interview. The research aims to study the condition of the problem, the factors of Cambodian immigrants smuggling into Thailand, the problems and obstacles in operational measures to deal with smuggled Cambodian migrants and guidelines for solving the problem of Cambodian immigrants smuggling in Thailand. The results showed that the factors of Cambodian migrants smuggling into Thailand is due to the socio-economic condition of Cambodia. This is a monetary for Cambodian workers to migrate and stay in Thailand for illegal working. Barrier to dealing with Cambodian migrants smuggling is the management of Cambodian migrant workers, along the Thai-Cambodian border of various agencies. There are different practices and procedures. Moreover, barriers are weak law enforcement, corruption of government officials and document forgery problem, the database in the technology system is not effective enough. The recommendations the research include focusing on Management of migrant workers along the Thai-Cambodian border, adjustment of obtained legal requirements, such as a legally registered occupation and cooperation with other boarder agencies between two countries. Therefore, it will solve the problem of Cambodian immigrants smuggling into Thailand.

Keywords: Cambodian workers, Migrant workers, Smugglers

¹ Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University (Corresponding author)

² Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

³ Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

บทนำ (Introduction)

ปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย เป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน เนื่องจากประเทศไทยมีแนวชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา ประมาณ 725 กิโลเมตร ส่วนจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราดติดแนวชายแดนเป็นระยะทาง ประมาณ 377 กิโลเมตร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า มีผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มจำนวนมากขึ้น ปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งคือ ปัญหาแรงงานต่างด้าว โดยมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาความยากจนและปัญหาต่างๆไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศกัมพูชา การขนส่งลำเลียง การลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในราชอาณาจักรไทย รวมทั้งการเข้ามาแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าในประเทศไทย การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองของชาวกัมพูชา แรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชาที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมาย กลายเป็นแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย ปัญหาดังกล่าว ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อในเชิงพาณิชย์ เศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นทางด้านการลงทุนของประเทศ จากการถูกเพ่งเล็งและคว่ำบาตรจากประเทศคู่ค้า แต่ยังรวมถึงปัญหาทางด้านสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้กลายเป็นผลกระทบทางด้านความมั่นคงของประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย เป็นที่นิยมในกลุ่มชาวกัมพูชา ทำให้เกิดกระบวนการล่อลวง หลอกลวงลำเลียง ขนชาวต่างด้าวกัมพูชาเข้ามาในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย นำไปสู่การกระทำผิด รวมถึงอาชญากรรมรูปแบบอื่น เช่น การลักขโมย การชิงทรัพย์ สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การล่อลวงเพื่อค้าประเวณี การจ้างแรงงานอย่างผิดกฎหมาย การใช้แรงงานเด็ก อาชญากรรมข้ามชาติ และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นปัญหาสำคัญในภูมิภาค

ในปัจจุบัน ประเทศไทยและกัมพูชาได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ทำให้เกิดการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ การโยกย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศ ทำได้มากขึ้น มีการเคลื่อนย้ายการลงทุน การอพยพของแรงงานข้ามชาติมากขึ้น ประกอบกับพรมแดนระหว่างประเทศที่ติดต่อกัน ทำให้ง่ายต่อการลักลอบหลบหนีเข้ามาตามแนวชายแดนหรือพรมแดนธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และสาเหตุของผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของมาตรการในการดำเนินงาน ในการจัดการเกี่ยวกับผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม (Reviews of Literature)

1.แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอพยพย้ายถิ่น การอพยพย้ายถิ่นฐานข้ามประเทศ (International Migration) การเคลื่อนย้ายของประชากรจากพรมแดนที่ตนเป็นพลเมืองไปยังอีกพรมแดนหนึ่งเพื่อกระทำการกิจกรรมใดๆในการดำรงชีพ โดยสาเหตุการอพยพเกิดจาก 2 ประเภท คือการอพยพที่มีสาเหตุ

จากภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) การอพยพที่มีสาเหตุจากภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (Manmade Disaster) (สุรางค์ จันทวานิช, 2543) ในทุกประเทศเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสังคม การอพยพที่มีสาเหตุต่างกัน ลักษณะการอพยพก็แตกต่างกัน เช่น อพยพหนีความแห้งแล้ง หนีภัยธรรมชาติ อพยพไปทำงาน อพยพเพื่อการศึกษา เป็นต้น การอพยพมีทั้งแบบถาวรและแบบชั่วคราว หรืออพยพข้ามประเทศและอพยพในประเทศ อพยพโดยสมัครใจและไม่สมัครใจ การอพยพมีทั้งแบบถาวรและแบบชั่วคราว หรืออพยพข้ามประเทศและอพยพในประเทศ อพยพโดยสมัครใจและไม่สมัครใจ (อินยาพร พันธอารีย์, 2539) โดยมีทฤษฎีที่อธิบายการอพยพเข้ามาทำงานของชาวกัมพูชา ได้แก่ ทฤษฎีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยผลักดัน (Push Factor) เช่น ภาวะเศรษฐกิจในประเทศกัมพูชาที่เติบโตช้า และปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) จากประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายเข้า เช่น การขาดแคลนแรงงาน อัตราค่าแรง ที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ความนิยมใช้แรงงานต่างด้าว เป็นต้น

2. การอพยพย้ายถิ่นและทฤษฎีอาชญาวิทยา มีอยู่หลายทฤษฎีที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่า เมื่อมีการอพยพย้ายถิ่นฐาน ทำให้ประชากรในพื้นที่มีจำนวนมากขึ้น จึงมีการตั้งสมมติฐานถึงสัมพันธ์ระหว่างการอพยพย้ายถิ่นและการก่ออาชญากรรม โดยการอพยพย้ายถิ่นเป็นสาเหตุ ที่ทำให้ตัวเลขการประกอบอาชญากรรมสูงขึ้น อพยพถิ่นฐานมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรมสูงเพราะเป็นผลมาจากปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศปลายทาง (Martinez & Lee, 2000) ได้แก่ ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory) ที่ว่า ธรรมชาติของมนุษย์จะเลือกที่จะมีพฤติกรรมแบบใด โดยการคำนวณจากสิ่งที่สนองต่อความพอใจของบุคคล ทฤษฎีการไร้ระเบียบทางสังคม (Social Disorganization Theory) มีสาระสำคัญว่า บริเวณที่มีความ ไม่เป็นระเบียบสูง (Disorganized areas) มีความยากจน มีวัฒนธรรมหลากหลายชนชาติ และมีการเคลื่อนไหวสลับเปลี่ยนของผู้อยู่อาศัยสูง ทำให้ผู้อยู่อาศัยไม่มีพันธะผูกพันและสร้างจิตสำนึกร่วมกัน และมีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรมสูง (Shaw & McKay, 1942) ทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) วางหลักไว้ว่า เมื่อบุคคลเผชิญกับความยากลำบากในการบรรลุเป้าหมายทางสังคมโดยถูกกฎหมาย บุคคลเหล่านั้น จะใช้ทางที่ไม่ถูกกฎหมายในการบรรลุเป้าหมาย รวมไปถึงการประกอบอาชญากรรม (Merton, 1938) และทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subculture of Violence Theory) มีสาระสำคัญว่า คนบางกลุ่มประกอบอาชญากรรมและใช้ความรุนแรง เพื่อหาทางออกให้กับปัญหา และเพื่อปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จนพฤติกรรมดังกล่าวกลายเป็นพฤติกรรมที่ปกติและคาดหวังได้ (Wolfgang & Ferracuti, 1967) ทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Culture Conflict Theory) มองว่าความขัดแย้งทางวัฒนธรรม เป็นเหตุให้ผู้อพยพประกอบอาชญากรรม เพราะกฎหมายอาญานั้นถูกร่างขึ้น เพื่อปกป้องคุณค่าและผลประโยชน์ของกลุ่มที่มีอำนาจเท่านั้น ความประพฤติของผู้อพยพ จึงถูกมองว่าเป็นความประพฤติเบี่ยงเบน หรือเป็นอาชญากรรม (Sellin, 1938, p.82) ผู้คนอพยพย้ายถิ่นล้วนแต่ต้องเผชิญอุปสรรคทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจในการปรับตัวเข้ากับความเป็นอยู่ในประเทศปลายทาง โดยอุปสรรคเหล่านี้คือสาเหตุให้ผู้อพยพประกอบอาชญากรรม

3. กฎหมาย ระเบียบ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการหลบหนีเข้าเมือง ได้แก่ (1) การศึกษาพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่กำหนดมาตรการเข้าเข้า-ออกประเทศ (2) พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 และพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 รวมถึงฉบับที่ 2 ปี 2561 ที่กำหนดการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว (3) บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา การจัดการว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน ที่แสดงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนในการขออนุญาตให้ชาวกัมพูชาทำงานอย่างถูกกฎหมาย (4) แนวทางปฏิบัติต่อผู้หลบหนีเข้าเมือง เช่น มาตรการการเพิกถอน ในการเพิกถอนสิทธิในการพำนักรหากพบพฤติการณ์ที่ไม่เหมาะสม มาตรการกักตัว ก่อนการส่งกลับ มาตรการการส่งกลับประเทศต้นทาง และมาตรการพิเศษ เช่น บัญชีข้อมูลคนต่างด้าว บัญชีดำ (Black list) และการคัดกรองผู้โดยสารล่วงหน้า การจัดทำบัญชีรายชื่อกลุ่มบุคคลหรือบุคคลตามสถานะที่เป็นความปลอดภัยมั่นคงของรัฐ เป็นการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เพิ่มความเข้มงวดในการติดตามหรืออาศัยอำนาจตามกฎหมาย ที่มีระงับ ยับยั้งการเข้ามาหรือออกไป

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พศิน เนื่องชมพู่ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินการของรัฐบาลไทยเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว มีข้อเสนอแนะว่า รัฐบาลควรมีมาตรการระยะยาว เช่น ควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจน มีการปรับปรุงกฎหมายรวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการปฏิบัติได้จริงของเจ้าหน้าที่ ลดขั้นตอนการปฏิบัติที่ซับซ้อน เพื่อให้เกิดความสะดวกและกระชับมากขึ้น เน้นนโยบายเชิงรุกในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการศึกษางานวิจัยดังกล่าวทำให้ได้แนวคิดในการกำหนดมาตรการเชิงนโยบายเพื่อป้องกันและปราบปรามการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองของแรงงานชาวกัมพูชา

ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดการแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองผิดกฎหมาย 3 สัญชาติของไทย: การสำรวจทางกฎหมาย นโยบาย และทางเลือก” โดยมีประเด็นหลักในการศึกษา คือ สำรวจและสังเคราะห์ข้อกฎหมาย นโยบาย และยุทธศาสตร์ ที่ใช้ในการจัดการแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้าเมือง 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา) การสังเคราะห์ผลกระทบอันเป็นสาเหตุแห่งความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนมาตรการในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้าเมือง จากประเทศเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ให้ได้ผลอย่างยั่งยืน และเสนอแนะมาตรการทางเลือกด้านกฎหมายการใช้แรงงานต่างชาติดังกล่าวโดยผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ได้เสนอมาตรการทางเลือกด้านกฎหมาย และนโยบายการใช้แรงงานต่างชาติดังกล่าว คือ ประเทศไทยควรลดการจ้างแรงงานต่างชาตินี้ไว้ฝีมือทดแทนด้วยเทคโนโลยี เน้นการใช้แรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานฝีมือแทน ใช้ระบบภาษีในการใช้แรงงานต่างชาติ กำหนดมาตรฐานการใช้แรงงานต่างชาติให้เป็นมาตรฐานสากล การศึกษาวิจัยดังกล่าว ทำให้ข้อสรุปและแนวทางการแก้ไขกฎหมาย รวมทั้งแนวทางด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพื่อป้องกันและปราบปรามการลักลอบเข้าเมืองของชาวกัมพูชา

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (2556) ได้นำเสนอบทความเรื่องการบริหารจัดการชายแดนเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา พื้นที่บริเวณชายแดนภาคตะวันออก

(ชายแดนไทยและกัมพูชา) โดยศึกษาการปัญหาของบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา สถานการณ์ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่บริเวณชายแดนภาคตะวันออก ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา แนวทางบริหารจัดการชายแดนต่อการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน”เพื่อศึกษาการกำหนดทิศทางการเมือง ระดับนโยบายภาครัฐบาล (Political Direction) การสร้างกรอบยุทธศาสตร์ (Strategic Direction) และการวางแผนในระดับยุทธการ (Operational Level) และศึกษาการปฏิบัติการในระดับยุทธวิธี (Tactical Level) การศึกษางานวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ของชายแดนไทย-กัมพูชา

ธนกฤต แทนบุญ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การกำหนดความผิด และโทษ ที่เหมาะสม : ศึกษากรณีคนต่างด้าวเข้ามาและพำนักในราชอาณาจักร ผ่าฝืน พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 โดยศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ พ.ร.บ.คนเข้าเมืองจากการศึกษากฎหมายคนเข้าเมือง ของต่างประเทศ โดยพบว่าแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง จำเป็นต้องมีการกำหนดความผิดเพิ่มเติมและแก้ไขให้เหมาะสม โดยการกำหนดความผิดและโทษ กรณีคนต่างด้าวเข้าเมือง และพำนักโดยไม่เปิดเผยข้อมูลโรคติดต่อร้ายแรง การฝ่าฝืนคำสั่ง Black List การฝ่าฝืนเงื่อนไข การพำนักโดยหลอกลวงโดยต้องพิจารณาจากสัดส่วนการลงโทษที่เหมาะสม การศึกษางานวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง มาตราการของประเทศต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

กานต์มณี ไวยครุฑ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาระงงานต่างด้าวชาวกัมพูชาเข้าเมือง ผิดกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐ ด้านจังหวัดสระแก้ว”โดยศึกษา เพื่อศึกษาวิธีการป้องกันปัญหาระงงานข้ามชาติชาวกัมพูชาเข้าเมือง ผิดกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐและการแก้ไขปัญหาระงงานข้ามชาติชาวกัมพูชาเข้าเมือง ผิดกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐ ด้านจังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการลักลอบของแรงงานข้ามชาติชาวกัมพูชาสามารถจำแนกได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบแรก แรงงานข้ามชาติชาวกัมพูชามีใบอนุญาตที่ถูกกฎหมายแล้วทิ้งเอกสารในภายหลัง รูปแบบที่สอง คือ การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย แม้เจ้าหน้าที่รัฐจะมีวิธีการในการป้องกันรูปแบบต่าง ๆ เช่น การกำหนดจุดผ่านแดนถาวร การตั้งด่านตรวจการลาดตระเวนและการใช้เทคโนโลยีช่วยในการป้องกันการเข้ามาของแรงงานชาวกัมพูชา แล้วก็ตาม การลักลอบก็ยังคงเกิดขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงควรค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การนำแรงงานผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบการเพิ่มโทษสำหรับผู้ประกอบการ เป็นต้น

ระเบียบวิธีการวิจัย (Research Methods)

จากการศึกษาวิจัย “ปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อมุ่งศึกษาวิเคราะห์ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

3.1 ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการบูรณาการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา โดยการสัมภาษณ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลที่ตรวจคนเข้าเมืองไทย-กัมพูชา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งสิ้น 10 ท่าน ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 2 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ราชอาณาจักรไทย จำนวน 1 ท่าน โดยมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี
2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนสอบสวนปราบปราม สังกัดตรวจคนเข้าเมืองจันทบุรี 2 ท่าน โดยมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี
3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนสอบสวนปราบปราม สังกัดตรวจคนเข้าเมืองตราด 2 ท่าน โดยมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี
4. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองกัมพูชา Cham Yeam International Border Check Point จำนวน 5 ท่าน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด โดยการสัมภาษณ์เป็นคำถามทั่วไป ถึงปัญหาสาเหตุ อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย รวมทั้งการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ เนื่องจากความไม่สะดวก ในการเดินทางจากภาวะสถานการณ์โรคติดต่อ (Covid-19) ทำให้ ภาครัฐบาลไทยมีนโยบายเร่งด่วน สั่งปิดทุกด่านตามแนวชายแดน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่

1. สภาพปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย และสาเหตุผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย
2. ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการในการจัดการผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย
3. แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการทดสอบคุณภาพของข้อมูล กระบวนการเก็บข้อมูลและคุณภาพของผู้วิจัย ด้วยการนำโครงสร้างการ สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ไปทดสอบกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอื่นที่ไม่ได้มาจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 คน และทดสอบคุณภาพของผู้วิจัยด้วยการให้เพื่อนนักวิจัยใช้โครงสร้างในการเก็บข้อมูลแทนผู้วิจัย ทั้งนี้ดำเนินการตรวจสอบ ความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้รวบรวมด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคน ของแต่ละคู่ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกัน รวมทั้งเปรียบเทียบข้อมูลสำคัญ จากผลการสังเกตควบคู่ไปกับเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ทั้งนี้การตรวจสอบ ข้อมูลดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยการตรวจสอบทันทีหรือในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน เพื่อจะทำให้ทราบว่าข้อมูลที่ไดมานั้นเป็นความจริงหรือไม่ จนข้อมูลนั้นเป็นจริงมากที่สุด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้ขอความช่วยเหลือร่วมมือจากเพื่อนเจ้าของธุรกิจและเป็นเจ้าของรีสอร์ท ที่อยู่ชายแดน บ้านหาดเล็ก อำเภอลือโขง จังหวัดอุดรธานี พาเข้าไปในเขตชายแดนบริเวณด่าน จังหวัดเกาะก่ง ประเทศกัมพูชา ซึ่งมีที่ตั้งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองประจำสำนักงานและเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจของประเทศกัมพูชา อีกทั้งการวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้านม่วง อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด พาเข้าไปสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองประจำจุดผ่อนปรนการค้า บ้านม่วง และพื้นที่รักษาความมั่นคงของทหารด่านทหารเขตเนิน 400 จังหวัดตราด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการและแบบไม่เป็นทางการ ให้ผู้สัมภาษณ์ตอบตามกรอบแนวคิดการศึกษาและมีอิสระในการตอบโดยข้อมูลที่ได้จะเป็นแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ทั้งหมดทำให้ทราบภาพสะท้อนความเป็นจริงตามกรอบแนวคิด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research)

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

2. ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลมา เรียบเรียงจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุปเป็นการนำแนวความคิด ทฤษฎีงานวิจัยต่าง ๆ ทางวิชาการมาสร้างเป็นบทสรุปร่วมกับข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกครั้ง โดยเน้นการเชื่อมโยงเพื่อนำไปสู่การพิสูจน์เป็นรูปธรรม และตรงต่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏ แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย และเพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการต่อไป

ผลการวิจัย (Results)

ปัญหาและอุปสรรคของมาตรการการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย คือ มาตรการทางกฎหมายทางชายแดนที่ไม่เข้มงวด การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ฐานข้อมูลในระบบเทคโนโลยีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการจัดการทางกฎหมายทางชายแดนไม่เข้มงวด มีการอนุญาตให้ผู้ลักลอบเป็นรายบุคคลรวมถึงขบวนการ เดินทางผ่านเขตแดนเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย การไม่สนใจและปล่อยปละละเลยในหน้าที่ การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้การลักลอบเข้าเมืองของแรงงานชาวกัมพูชา ยังคงมีอยู่

ปัญหาการปลอมแปลงเอกสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจพบฐานข้อมูลในระบบเทคโนโลยีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพื่อสกัดกั้นอาชญากรข้ามชาติ หรือองค์กรอาชญากรรม

ปัญหาจากการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ของหน่วยงานต่างๆ ในปัจจุบัน ภาครัฐควรปรับข้อกำหนดทางกฎหมาย และการดำเนินการในการจัดการแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชา ให้เอื้ออำนวยความสะดวก ในการเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพ และใช้แรงงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย การผ่อนปรนการจับกุมแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชาที่เดินทางข้ามเขตจากจังหวัดจันทบุรี และตราด เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการเกษตร ในการสูญเสียรายได้ ไม่ให้ผลผลิตเสียหายในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว ปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่มาจากการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ส่วนใหญ่เกิดจากรายละเอียดและระเบียบข้อบังคับที่ต่างกัน ต่างถือระเบียบข้อบังคับของตนเอง ในบางขั้นตอนหากขาดการบูรณาการ ก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (2556) ที่กล่าวว่า ประเทศไทยมีลักษณะโครงสร้างด้านองค์ประกอบของภาระงานในภาคตัดตามขวาง (Across the sector) จึงมีความจำเป็นต้องคาบเกี่ยว หรือเกี่ยวข้องกับภาระงานของหน่วยงานอื่นหลาย ๆ หน่วยงานอยู่เสมอ จึงต้องอาศัยการบูรณาการ และการทำงานร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นอยู่เสมอเช่นกัน หากขาดการบูรณาการจะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การปลอมแปลงเอกสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจพบได้เนื่องจากระบบเทคโนโลยีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพื่อสกัดกั้นอาชญากรข้ามชาติ หรือองค์กรอาชญากรรม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปมาตรการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อดี ข้อเสีย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงมาตรการทางกฎหมายในการจัดการเกี่ยวกับผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย

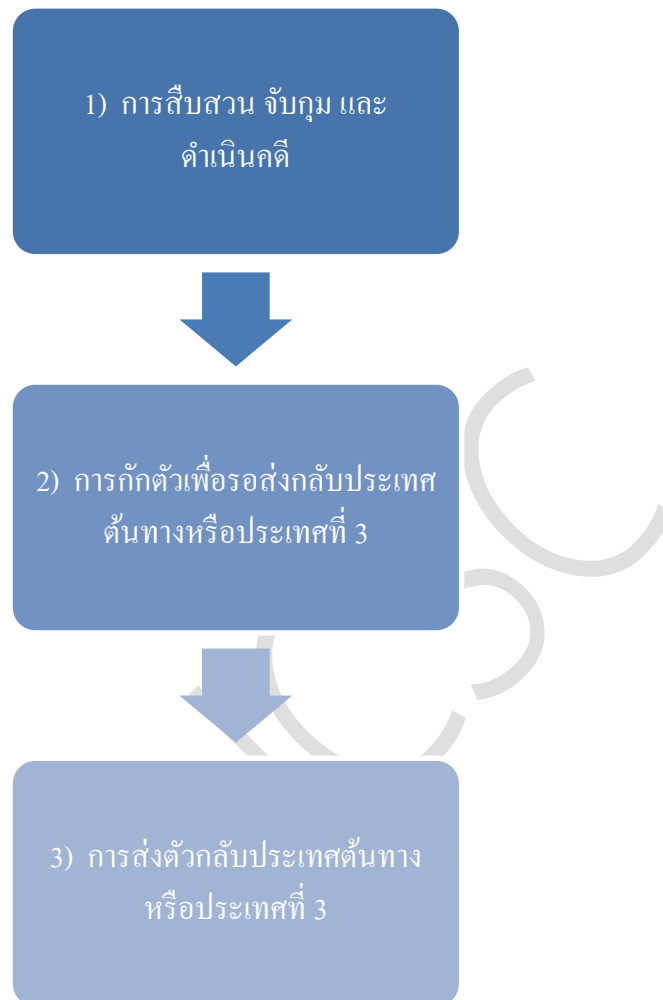
มาตรการที่เกี่ยวข้อง	ข้อดี	ข้อเสีย
1. มาตรการทางชายแดน	1. การใช้กำลังทหารลาดตระเวนช่วยสกัดกั้นปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดชายแดนและการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง	1. เจ้าหน้าที่ทุจริตหาผลประโยชน์จากการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง 2. มาตรการผ่อนปรนการค้า เดินทางเข้าออกตามเวลาเปิดโอกาสให้มีการเข้ามากระทำผิดกฎหมาย การเดินทางกลับประเทศต้นทางในวันเดียวกัน ยากแก่การติดตาม
2. มาตรการควบคุมโดยเอกสาร	1. สามารถจัดทำข้อมูล และสร้างฐานข้อมูล ผู้เดินทางอย่างถูกต้อง	1. การตรวจสอบเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องใช้ระยะเวลานานในการดำเนินงาน เช่น การยื่นบัญชีผู้โดยสารคนประจำเรือ เอกสารประกอบเหตุผล พำนักระยะยาว
3. มาตรการการใช้เทคโนโลยี	1. สามารถดำเนินการคัดกรองตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว	1. เป็นเพียงการอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ ยังไม่มีบทบาทปฏิบัติ ในการใช้มาตรการและเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นการใช้หนังสือเดินทาง ผ่านเข้า-ออกโดยระบบ

มาตรการที่เกี่ยวข้อง	ข้อดี	ข้อเสีย
	2. ปราศจากอคติจากเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ 3. เอื้อต่อการจัดเก็บในระบบ Big Data	อัตโนมัติ(Automatic Channel) หรือมาตรการรายงานตัวผ่าน Internet
4. มาตรการพิเศษ	1. เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลยพินิจ ในการปฏิเสธการอนุญาตคนต่างด้าวเป็นรายบุคคลได้	1 .อาจเกิดอคติ ระหว่างคนต่างด้าว และเจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจสอบ 2. บางมาตรการเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ เช่น การกักตัวก่อนส่งกลับประเทศต้นทาง

มาตรการและการบังคับใช้กฎหมายทางชายแดนที่ไม่เข้มงวดมีการอนุญาตให้ผู้ลักลอบเป็นรายบุคคล รวมถึงขบวนการ เดินทางผ่านเขตแดนเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย การไม่สนใจและปล่อยปะละเลยในหน้าที่ การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ปัญหาการปลอมแปลงเอกสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจพบ นอกจากนี้ฐานข้อมูลในระบบเทคโนโลยีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพื่อสกัดกั้นอาชญากรข้ามชาติหรือองค์กรอาชญากรรม รวมถึงปัญหาการประสานงานของหน่วยงาน เช่น ในกรณีที่ต้องการข้อมูลเร่งด่วน แต่บางหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ในเวลาราชการเท่านั้น รวมไปถึงการบูรณาการข้อมูลที่ไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุม เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่ดูแลบริหารจัดการข้อมูลด้านต่าง ๆ ของแรงงานต่างด้าวในแต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ทิศทาง เป้าหมายในการดำเนินงานที่ต่างกัน

แนวทางในการแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย ได้แก่ (1) ปรับข้อกำหนดทางกฎหมาย และการดำเนินการในการจัดการแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชาให้อำนวยความสะดวก ในการเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพ และใช้แรงงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย (2) การผ่อนปรนการจับกุมแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชา ที่เดินทางข้ามเขตจากจังหวัดจันทบุรี และตราด เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกร ในการสูญเสียรายได้ ไม่ให้ผลผลิตเสียหายในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว (3) การประชาสัมพันธ์กระบวนการ การเข้าเมืองอย่างถูกกฎหมาย ความร่วมมือระหว่างทั้งสองประเทศในการลดขั้นตอนความยุ่งยาก เช่น ลดค่าใช้จ่าย และระยะเวลา อำนวยความสะดวก รวดเร็ว ทัวถึง ในการทำหนังสือเดินทาง (4) การพัฒนาทักษะ การฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ก้าวทันต่อการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปลอมแปลงหนังสือเดินทางของคนต่างด้าวชาวกัมพูชา (5) พัฒนาการประสานงานและบูรณาการข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน ให้สอดคล้องประสานกันในการดำเนินงาน

ขั้นตอนการบังคับโทษและปราบปรามผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการบังคับโทษ ปราบปรามผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1) สภาพปัญหาและสาเหตุของผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย มีประเด็นดังนี้

1.1 บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชายังคงมีการอพยพ ลักลอบเข้าประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยนิยมเดินทางมากับขบวนการบรรทุกคน ขนผ่านชายแดน โดยมักลักลอบเข้ามาทางทะเลในเวลากลางคืน มีขบวนการนำพามาอรับ ณ จุดนัดพบ และรอเวลาที่เข้าสู่พื้นที่ขึ้นใน หรือลักลอบปะปนมากับรถโดยสารสาธารณะร่วมกับผู้โดยสาร ซ่อนตัวมากับรถบรรทุกผัก ผลไม้ หรือสิ่งของอื่นๆ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถผ่านด่านตรวจต่างๆ ไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (2556) ในเรื่องของกระบวนการและเส้นทางการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ว่ามีการลักลอบเดินทางหลายเส้นทางทั้งทางบกและทางเรือในเวลากลางคืน มีจุดนัดพบและเดินทางเข้ามาโดยอาศัยการให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ มีการติดสินบนเจ้าหน้าที่ เพื่อให้อำนวยความสะดวกในการผ่านเข้าไป

ในพื้นที่ขึ้นใน ซึ่งเป็นปัญหาในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง นอกจากนี้ บางส่วนยังมีลักลอบการเดินทางเข้ามาผ่านจุดตรวจคนเข้าเมือง แต่ใช้เอกสารหนังสือเดินทางปลอมในการเดินทาง รวมทั้งมีการทำหนังสือขออนุญาตเข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมายชั่วคราวในเขตจังหวัดจันทบุรี แต่หลีกเลี่ยงการประกอบอาชีพที่ลงทะเบียนไว้ และเดินทางลักลอบเข้าสู่จังหวัดอื่น ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

1.2 สาเหตุของการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองนั้น เกิดจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชา กำลังพัฒนางานที่รองรับมีไม่เพียงพอ ต่อจำนวนคน และค่าตอบแทนที่ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ เป็นแรงจูงใจให้ชาวกัมพูชาเลือกที่จะอพยพ หลบหนีเข้าเมืองเพื่อเข้ามาทำงานในประเทศไทย สอดคล้องกับทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) ที่มีสาระสำคัญว่า วัฒนธรรมของสังคมจะเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายหรือความต้องการของคนในสังคมที่บุคคลควรจะต้องไขว่คว้าหรือหาให้ได้ซึ่งจุดมุ่งหมายของแต่ละสังคมก็คือ ความร่ำรวย มั่งคั่ง เมื่อบุคคลมีฐานะร่ำรวยก็มักจะได้รับความยกย่องทางสังคมและมีสถานภาพทางสังคมสูง (Merton, 1938) แรงกดดันทางสังคมดังกล่าว ทำให้ชาวกัมพูชาที่ต้องการความมั่งคั่งร่ำรวย เลือกที่จะอพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยเหตุผลของการเลือกนั้น สอดคล้องกับทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory) โดยมีหลักการว่า ธรรมชาติของมนุษย์จะเลือกที่จะมีพฤติกรรมแบบใด โดยการคำนวณจากสิ่งที่สนองต่อความพอใจ ของบุคคลโดย สมมติฐาน คือ (1) เชื่อว่าบุคคล เป็นผู้ที่มีอิสระในการกระทำผิด (2) แนวทางในการเลือกพฤติกรรมผิดกฎหมายขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลได้รับความพึงพอใจ กรณีของชาวกัมพูชาที่ต้องการแสวงหาโอกาสและรายได้ การเลือกลักลอบหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยมีทั้งความปลอดภัย มีรายได้ที่ดี และมีโทษเพียงส่งกลับประเทศต้นทาง ไม่มีโทษใบขังเช่นในประเทศสิงคโปร์หรือประเทศมาเลเซีย ดังนั้น ชาวกัมพูชาจึงคิดว่า การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองเข้ามาในประเทศไทยเป็นการกระทำที่คุ้มค่าที่จะเสี่ยง นอกจากนี้สาเหตุของการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองของชาวกัมพูชานั้นยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ เกี่ยวกับปัจจัยดึงดูดภายในประเทศ (แรงงานเคลื่อนย้ายเข้า) (Pull Factor) ทั้ง (1) ความต้องการแรงงานของประเทศไทย (2) อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันจ่ายค่าจ้างวันละ 300 บาท จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดแรงงานประเทศเพื่อนบ้านชาวกัมพูชา หลั่งไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก (3) นายจ้าง มีความนิยมในการใช้แรงงานต่างด้าว เพราะมีความขยัน อดทน และคนไทยเองก็ไม่นิยมงานที่ใช้แรงงานในลักษณะที่คนต่างด้าวเข้ามาทำ (4) มาตรการการควบคุมยังไม่เข้มงวดเท่าที่ควร และ (5) การผ่อนปรนตามนโยบายของรัฐบาลไทย มีความยืดหยุ่นต่อแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

1.3 อาชญากรรมที่ชาวกัมพูชาเข้ามากระทำผิดในราชอาณาจักรไทย โดยมากจะเป็นอาชญากรรมทั่วไป (Street crime) เช่น การลักขโมย ปล้น จี้ชิงทรัพย์ สอดคล้องกับทฤษฎีการไร้ระเบียบทางสังคม (Social Disorganization Theory) เนื่องจากที่อาศัยอยู่ของผู้ลักลอบหลบหนีเข้าเมืองชาวกัมพูชาเป็นพื้นที่แออัด ใกล้บริเวณที่มีการก่อสร้างหรือสถานที่ปฏิบัติงาน ซึ่งมักจะมีการอาศัยอยู่หลากหลายชนชาติ มีการเคลื่อนไหวสลับเปลี่ยนของผู้อยู่อาศัยสูง ทำให้ผู้อยู่อาศัยไม่มีพันธะผูกพันและสร้างจิตสำนึกร่วมกัน ทำให้กลไกการควบคุมของสังคมอ่อนแอลง และมีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรมสูง (Shaw & McKay, 1942) และ สอดคล้องกับทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subculture of Violence Theory) ซึ่งวางหลักไว้ว่า คนบางกลุ่ม

ประกอบอาชญากรรมและใช้ความรุนแรงเพื่อหาทางออกให้กับปัญหาและเพื่อการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จนพฤติกรรมดังกล่าวกลายเป็นพฤติกรรมที่ปกติและคาดหมายได้ (Wolfgang & Ferracuti, 1967) เนื่องจากชาวแก๊งพวุกาที่ลักลอบหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยอยู่ในสภาพสังคมที่เสื่อมโทรมและแออัดไม่สามารถเชื่อมถึงวัฒนธรรมหรือค่านิยมของชนชั้นกลางทั่วไปได้ จึงสร้างวัฒนธรรมรองที่เบี่ยงเบนจากค่านิยมของชนชั้นกลาง เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ความเป็นนักเลงขึ้นมา เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ

2) ปัญหาและอุปสรรคของมาตรการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับผู้อพยพชาวแก๊งพวุกาลักลอบเข้าประเทศไทย ประเด็นส่วนใหญ่ คือมาตรการทางกฎหมายทางชายแดน ไม่เข้มงวด มีการอนุญาตให้ผู้ลักลอบเป็นรายบุคคลรวมถึงขบวนการ เดินทางผ่านเขตแดนเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย การไม่สนใจและปล่อยปะละเลยในหน้าที่ การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้การลักลอบเข้าเมืองของแรงงานชาวแก๊งพวุกายังคงมีอยู่ ปัญหาการปลอมแปลงเอกสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจพบ ฐานข้อมูลในระบบเทคโนโลยีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพื่อสกัดกั้นอาชญากรข้ามชาติ หรือองค์กรอาชญากรรม ทั้งนี้ปัญหาจากการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวตามแนวชายแดนไทย-แก๊งพวุกา ของหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบัน เกิดจากรายละเอียดและระเบียบข้อบังคับที่ต่างกัน ไม่มียุทธศาสตร์และแนวทางการทำงานร่วมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (2556) ที่กล่าวว่าประเทศไทยมีลักษณะโครงสร้างด้านองค์ประกอบของภาระงานในภาคตัดตามขวาง (Across the sector) จึงมีความจำเป็นต้องคาบเกี่ยว หรือเกี่ยวข้องกับภาระงานของหน่วยงานอื่นหลาย ๆ หน่วยงานอยู่เสมอ จึงต้องอาศัยการบูรณาการและการทำงานร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ อยู่เสมอเช่นกันหากขาดการบูรณาการแล้วจะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การปลอมแปลงเอกสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจพบ ฐานข้อมูลในระบบเทคโนโลยีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพื่อสกัดกั้นอาชญากรข้ามชาติ หรือองค์กรอาชญากรรม

3) แนวทางแก้ปัญหามูลอพยพชาวแก๊งพวุกาลักลอบเข้าประเทศไทย ได้แก่ การปรับข้อกำหนดทางกฎหมายให้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้ามาใช้แรงงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายการประชาสัมพันธ์กระบวนการการเข้าเมืองอย่างถูกกฎหมายโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างไทยและแก๊งพวุกา การสนับสนุนและส่งเสริมเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มทักษะพัฒนาความรู้ ฝึกอบรมเทคนิคแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบ การปลอมแปลงหนังสือเดินทางเพื่อให้ก้าวทันต่อการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปลอมแปลงหนังสือเดินทางของคนต่างด้าวชาวแก๊งพวุกา นอกจากนี้ ปลุกฝังเจ้าหน้าที่ให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ในการทำงาน การตระหนักต่อหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ เพื่อความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวจำเป็นต้องมีการบูรณาการในการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ปฏิบัติควบคู่กับแนวทางป้องกันและปราบปรามการลักลอบเข้าเมืองของชาวแก๊งพวุกา อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์มณี ไวยครุฑ (2562) ว่าความสำเร็จของของป้องกันปราบปรามและการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวชาวแก๊งพวุกานั้น

ต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการเดินทางเข้าในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ สรุปผลการศึกษการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลไทยควรจัดทำนโยบายทำแรงงานที่ผิดกฎหมาย ให้เป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย อำนวยความสะดวกรวดเร็ว เพื่อขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีการบันทึกเอกลักษณ์ เช่นลายนิ้วมือ DNA เพื่อสะดวกในการตรวจสอบการเข้าเมืองและอาชญากรรม รวมทั้ง มีการบันทึกประวัติพร้อมคำรับรองของนายจ้าง ลดขั้นตอนความยุ่งยาก ดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จ ลดการจับกุมการชำระค่าค่าขอ ยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในช่วงเวลาที่ทับซ้อนกัน

1.2 ชะลอการจับกุม แต่รัฐบาลไทยควรมีนโยบายเร่งพัฒนาศูนย์ทะเบียนแรงงานต่างด้าว ประชาสัมพันธ์ ประกาศแนะนำวิธีดำเนินการ ผลประโยชน์ที่แรงงานชาวกัมพูชาและผู้ติดตามที่ถูกกฎหมาย ได้รับสวัสดิการ การศึกษาและด้านสาธารณสุข ในการเข้ามาทำงานประกอบอาชีพ และพำนักในประเทศไทย อย่างถูกกฎหมาย และใช้นโยบายจัดการนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ติดตาม กวาดล้างมิให้มีการใช้แรงงานที่ผิดกฎหมาย ในประเทศไทยอีกต่อไป

1.3 รัฐบาลไทยและกัมพูชาควรมีการบูรณาการกองกำลังป้องกันชายแดน ส่วนราชการและภาคเอกชน ร่วมกับหน่วยงานระหว่างประเทศ ในการสกัดกั้น การป้องกันและปราบปรามการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลผู้กระทำความผิดร่วมกับสถานทูต ชัดเจน เร่งด่วน ทันเวลา ที่เกี่ยวกับอาชญากรรมต่างแดน และองค์กรอาชญากรรมระหว่างประเทศ

1.4 การป้องกันและปราบปราม การลักลอบเข้าประเทศไทย การใช้เอกสารปลอมในการลักลอบเข้าเมือง มาตรการกำหนดโทษการลักลอบเข้าเมือง ลงโทษหนักขึ้น กรณีกระทำความผิดซ้ำ

1.5 ปรับปรุงนโยบายการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ละเว้น หรือทุจริต ลงโทษทางวินัยอย่างจริงจัง ลงโทษหนักเป็น 2 เท่า

1.6 นโยบายภาครัฐให้จัดทำฐานเชื่อมโยงข้อมูลถูกต้องชัดเจน กรณีที่มีการกระทำความผิดซ้ำให้เพิ่มมาตรการเฝ้าระวังเป็นพิเศษ การประสานงานความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การสกัด การจับกุม ส่งตัวผู้กระทำความผิด ดำเนินการอย่างมีระเบียบ ลดขั้นตอนยุ่งยาก มีแบบแผนและรวดเร็ว

1.7 สนับสนุนเครื่องมือสื่อสาร อุปกรณ์ ยานพาหนะที่มีประสิทธิภาพในการไล่ล่าในเขตทุรกันดาร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยพร้อมปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ รายงานให้ทราบตามคำสั่ง เพื่อเป็นแนวทางในการประสานงานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 เจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย ผลกระทบ และบทลงโทษ อันเกิดจากการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

2.2 บังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้อพยพชาวกัมพูชา ลักลอบเข้าประเทศไทย เช่น การยัดหิ้ว การลักลอบจากราชการ เป็นต้น

2.3 ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ตระหนักรู้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ

2.4 จัดฝึกอบรม พัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องของผู้อพยพชาวกัมพูชาลักลอบเข้าประเทศไทย อบรมเทคนิคการตรวจสอบ การปลอมแปลงเอกสาร หนังสือเดินทาง และองค์การอาชญากรรม อาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

2.5 เพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะเชี่ยวชาญ ในด้านการใช้ภาษาทั้งการฟัง อ่าน สะกดเขียน จัดลามาให้มืออย่างเพียงพอในการสื่อสาร ชัดเจนและถูกต้องเพื่อประสานงานปราบปรามอาชญากรรมข้ามประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

2.6 เสริมสร้างความสัมพันธ์แบบบ้านพี่เมืองน้องไทย-กัมพูชา ที่มีมาอย่างยาวนาน ช่วยกันสอดส่องดูแลบริเวณพรมแดนทั้งสองประเทศ ประสานความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ ทั้งสองประเทศ สร้างความสัมพันธ์ ชักชวนชาวบ้านที่อาศัยตามแนวพรมแดนประเทศไทย-กัมพูชาให้ร่วมมือช่วยกันหาแหล่งข่าว ช่วยแจ้งเบาะแส ส่งข่าวถึงเจ้าหน้าที่อย่างรวดเร็ว เมื่อพบเส้นทางของขบวนการลักลอบหลบหนีเข้าประเทศไทย และผู้กระทำผิดอื่น ๆ

2.7 ปรับปรุงรูปแบบองค์กรในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ของกรมจัดหางานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดเพิ่มสวัสดิการให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มงบประมาณในการจับกุมปราบปราม การส่งตัวกลับ และสนับสนุนเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ

2.8 ด้านการคุ้มครอง ช่วยเหลือผู้เสียหาย การฟื้นฟูเยียวยาแก่ผู้ถูกกระทำจาก กระบวนการค้ามนุษย์ โดยภาครัฐและภาคเอกชน และองค์กรเอกชน จัดเพิ่มกองทุนและบุคลากร

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการลงพื้นที่ในการทำวิจัยศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ยังมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยอีกบางประเด็นที่น่าสนใจ เช่น หลอกใช้ จ้างวานคนไทย การรับจ้างแต่งงาน การเข้ามาสวมรอยแทนคนไทยในการจัดตั้งบริษัท รับเหมางานก่อสร้าง การจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐ ใช้ชื่อคนไทย แต่การบริหารภายในเป็นการบริหาร โดยทีมชาวกัมพูชา รับเหมางาน ควบคุมดูแลแรงงานชาวกัมพูชาตัวเอง ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและอาจมีปัญหามาตามหาที่ไม่อาจควบคุมได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กานต์มณี ไวยครุฑ. (2562). *วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาระงาานต่างด้าวชาวกัมพูชาเข้าเมืองผิดกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐด้านจังหวัดสระแก้ว*. (Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, กรุงเทพมหานคร.
- ชนกฤต แทนบุญ. (2559). *การกำหนดความผิดและโทษที่เหมาะสม: ศึกษากรณีคนต่างด้าวเข้ามาและพำนักในราชอาณาจักรฝ่าฝืน พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522*. (Master's thesis). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ฉันทพร พันธุ์อารีย์. (2539). *ผลกระทบของการนำนโยบายผ่อนผันการใช้แรงงานอพยพสัญชาติพม่าไปปฏิบัติในอำเภอเมืองจังหวัดระนอง*. (Master's thesis). มหาวิทยาลัยเกริกกรุงเทพมหานคร.
- พศิน เนื่องชมภู. (2550). *แนวทางการดำเนินการของรัฐบาลไทยเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว พ.ศ. 2535-2548*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. (2559). *การจัดการแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองผิดกฎหมาย 3 สัญชาติของไทย: การสำรวจทางกฎหมายนโยบายและทางเลือก*. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 7(1), 49 – 74.
- สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. (2556). *การบริหารจัดการชายแดนเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาพื้นที่บริเวณ ชายแดนภาคตะวันออก(ชายแดนไทยและกัมพูชา)*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกัน ประเทศ.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). *การย้ายถิ่นข้ามชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก: ปัญหาและแนวโน้ม*. (พิมพ์ครั้งที่1) กรุงเทพฯ:ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชียสถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- Martinez, R., & Lee, M. T. (2000). *On immigration and crime*. In G. LaFree & R. J. Bursik, Jr. (Eds.), *Criminal justice 2000: The changing nature of crime* (Vol. 1 pp. 485-524). Washington, DC: National Institute of Justice.
- Merton, R. K. (1938). Social Structure and Anomie. *American Sociological Review*, 3(5), 672-682.
- Sellin, T. (1938). Culture Conflict and Crime. *American Journal of Sociology*, 44(1), 97-103.
- Shaw, C. R., & McKay, H. D. (1942). *Juvenile delinquency in urban areas*. Chicago: University of Chicago Press.
- Wolfgang, M. E., & Ferracuti, F. (1967). *The subculture of violence*. New York: Social Science paperbacks.